

78. WOZNIAK RYSZARD

16 mei 1914, Polen
28 april 1996, Breda

1ste Peleton 1ste Gemotoriseerde Artillerie Regiment

Ryszard is in september 1944 geland in Normandië, gesteund door duizenden vliegtuigen. De ergste gevechten waren in Falaise. Daar was de lucht 24 uur per dag gevuld met kogels.

We rukten op naar Rouen en vervolgens naar België, naar Baarle-Nassau, Gilze en Breda en vervolgens naar Duitsland. Het einddoel was Warschau, maar het werd Wilhelmshaven.

Bij Breda: "Ik kwam aanrijden in een bren carrier als verkenners vanuit Breda over de Terheijdense weg waar Hispano Suiza, een munitiefabriek, stond. De brug lag eruit, maar lag niet onder vuur. We zijn daar rechtsaf gegaan langs het kanaal en zijn kilometers verder over een overgang kunnen gaan richting Terheijden. In Terheijden was een molen en die werd flink verdedigd door een groep Duitsers. We zijn om het dorp heengereden en ontdekten daar de molen en we hebben de situatie beschreven op een veilig afstand.

Onze leiding stuurde een Shermantank en die heeft daar de hele zaak aan flarden geschoten. Het vuur stopte en een groepje Duitsers kwam over de weg om zich over te geven. Ze werden niet gevangengenomen. Daar hadden we geen plaats voor. We hebben ze alles afgenomen en de Duitsers laten "vluchten" zo hard ze konden rennen."

In Noord-Nederland gebeurde in april het volgende: "In ons voertuig zat soldaat Trella. Hij moest naar achteren het gebied achter ons voertuig steeds bewaken met een mitrailleur. Onze kommandant heette Komar. Ook Radtke (een zeer jonge jongen in gehavend plunje) kwam er ineens bij. De opmars ging verder en bij Coevorden zagen we als verkenners vrouwen op een boerenland met aardappelen werken. De Duitster die ze bewaakte vluchtte de bossen in. De vrouwen bleken Poolse

vrouwen te zijn. Moet je voorstellen als Pool, rijd je rond in een oorlog. Niets van de taal waar je bent begrijp je en ineens vrouwen, die Pools spraken.

Het vrouwenkamp bij Oberlangen was snel gevonden en werd bevrijd door de Polen. De leiding van het kamp werd onder handen genomen door de uitgemergelde vrouwen, die dat nog konden opbrengen. Dat liep niet goed af voor de Duitsers".

Nadat de overgave in Wilhelmshaven een feit was gingen de Polen terug naar het hoofdkwartier in Meppen/Lingen.

Daar waren inmiddels de Poolse dames (van de opstand van Warschau) ook natuurlijk naar toe gebracht.

Ryszard is toen met een van de gevangenen van het vrouwenkamp; Krystyna Paprocka, getrouwd in Meppen door een Poolse aalmoezenier.

De oorlog was voorbij en veel Polen gingen terug naar Nederland, daar terugkeer naar Polen niet mogelijk was. Er ontstonden Poolse enclaves in Roermond, Venlo, Vlissingen Oosterhout, Breda. Natuurlijk ook in Zeeuws-Vlaanderen met alle veldslagen daar.

